

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

4 päivänä heinäkuuta 2017*

Julkiset palveluhankinnat — Tarjouspyyntömenettely — Ulkoisten palvelujen toimittaminen Euroopan unionin rautatieviraston tietojärjestelmän kehittämistä varten — Tarjoajan tarjouksen luokittelu — Tarjoajan tarjouksen hylkääminen — Perusteluvollisuus — Poikkeuksellisen alhainen tarjous

Asiassa T-392/15,

European Dynamics Luxemburg SA, kotipaikka Luxemburg (Luxemburg),

Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE, kotipaikka Ateena (Kreikka), ja

European Dynamics Belgium SA, kotipaikka Bryssel (Belgia),

edustajinaan aluksi asianajajat I. Ampazis, M. Sfyri, C.-N. Dede ja D. Papadopoulou, sittemmin Sfyri, Dede ja Papadopoulou,

kantajina,

vastaan

Euroopan unionin rautatievirasto, asiamiehenään aluksi J. Doppelbauer, sittemmin G. Stärkle ja Z. Pyloridou, avustajanaan asianajaja V. Christianos,

vastaajana,

ja jossa on kyse SEUT 263 artiklaan perustuvasta kanteesta, jossa vaaditaan kumottavaksi Euroopan unionin rautatieviraston päätös, joka koskee kantajien hankinnan ERA/2015/01/OP ”ESP EISD 5 – Ulkoisten palvelujen toimittaminen [viraston] tietojärjestelmän kehittämistä varten” – erien 1 ja 2 osalta esittämien tarjousten luokittelua,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja S. Frimodt Nielsen sekä tuomarit V. Kreuschitz (esittelevä tuomari) ja N. Póltorak,

kirjaaja: E. Coulon,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

tuomion

Asian tausta

- 1 Hankintaa ERA/2013/16/RSU/OP ”ESP EISD 4” (jäljempänä hankinta ESP EISD 4) koskeva ilmoitus julkaistiin 28.5.2013 Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosassa (EUVL 2013/S 101-172115). Kyseinen ilmoitus koski avoimen menettelyn järjestämistä ulkoisten palvelujen toimittamiseksi Euroopan rautatieviraston (ERA), josta on tullut Euroopan unionin rautatievirasto (jäljempänä virasto), tietojärjestelmän kehittämistä varten. Hankinta muodostui kolmesta erästä, ja ratkaisuperusteena oli paras hinta-laatusuhde. Viraston tarkoituksena oli tehdä kunkin erän osalta puitesopimus niiden kolmen ehdokkaan kanssa, joiden tarjoukset luokiteltaisiin parhaiksi, ja se aikoi tehdä sopimuksia niistä jokaisen kanssa puitesopimuksen täytäntöönpanon ajan.
- 2 Kantajat eli European Dynamics Luxembourg SA, Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE ja European Dynamics Belgium SA tekivät 16.9.2013 tarjouksen kunkin hankinnan ESP EISD 4 kolmen erän osalta.
- 3 Virasto ilmoitti 12.9.2014 kantajille, että niiden tarjous oli luokiteltu ensimmäiselle sijalle kunkin hankinnan ESP EISD 4 kolmen erän osalta ja että se tarjoaisi niille puitesopimusta kunkin erän osalta.
- 4 Virasto ilmoitti 14.10.2014 kantajille päätöksensä hankinnan ESP EISD 4 peruuttamisesta, koska sellaista matemaattista mallia, jonka avulla tarjousten taloudellinen arviointi voitaisiin tehdä, ei ollut. Kyseinen päätös julkaistiin 29.10.2014 Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosassa.
- 5 Kantajat riitauttivat 14.10.2014 viraston päätöksen, jolla peruutettiin hankinnan ESP EISD 4 sopimuspuolen valinta, perustelut. Virasto vastasi tähän riitauttamiseen 13.11.2014 täsmentämällä, että kyseinen päätös oli tehty, koska asianomaista hankintasopimusta koskevissa tarjouseritelmissä ei täsmennetty prosenttipainotuksina ilmaistua edellytettyä asiantuntemusta. Se totesi myös, että uusi hankintailmoitus julkaistaisiin ja että siinä selvennettäisiin tarjousten taloudelliseksi arvioimiseksi hyväksytyä mallia.
- 6 Kantajat riitauttivat 13.11.2014 uudelleen hankinnan ESP EISD 4 peruuttamista koskevat perustelut. Virasto vastasi tähän riitauttamiseen 10.12.2014, ja se toimitti 15.12.2014 kantajille julkisen version edellä mainittua hankintasopimusta koskevasta arviointikertomuksesta.
- 7 Hankintaa ERA/2015/01/OP ”ESP EISD 5 – Ulkoisten palvelujen toimittaminen [viraston] tietojärjestelmän kehittämistä varten” (jäljempänä hankinta ESP EISD 5) koskeva ilmoitus julkaistiin 28.1.2015 Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosassa (EUVL 2015/S 019-029728). Kyseinen ilmoitus koski avointa menettelyä ulkoisten palvelujen toimittamiseksi viraston tietojärjestelmän kehittämistä varten. Hankinta muodostui kolmesta erästä, ja ratkaisuperusteena oli paras hinta-laatusuhde. Viraston tarkoituksena oli tehdä kyseisen hankintasopimuksen kunkin erän osalta puitesopimus niiden kolmen ehdokkaan kanssa, joiden tarjoukset luokiteltaisiin parhaiksi. Määräajaksi tarjousten jättämiselle tarjouspyyntömenettelyssä oli vahvistettu 6.3.2015, ja kantajat jättivät tarjouksensa konsortiona kyseisessä määräajassa.
- 8 Virasto ilmoitti 8.5.2015 kantajille päätöksensä luokitella niiden tarjous, joka koski hankinnan ESP EISD 5 erää 1, jonka otsikko oli ”Paikan päällä suoritettava tietojärjestelmän aika- ja resurssiperusteinen kehittäminen ja tukeminen” (jäljempänä erä 1), toiselle sijalle (jäljempänä ensimmäinen riidanalainen päätös).
- 9 Kantajat pyysivät 11.5.2015 virastolta lisätietoja tarjoajien, joiden tarjoukset oli luokiteltu ensimmäiselle ja kolmannelle sijalle, valitsemisesta erän 1 osalta.

- 10 Virasto vastasi tähän pyyntöön 20.5.2015. Vastauksessaan se antoi tietoja, jotka koskivat ensimmäiselle sijalle luokiteltua tarjousta ja kantajien tarjousta. Se totesi, että arviointikomitea oli luokitellut Nextera1-konsortion tarjouksen ensimmäiselle sijalle 56 pisteellä 60 pisteestä teknisen arvioinnin päätteeksi ja 38,78 pisteellä 40 pisteestä taloudellisen arvioinnin päätteeksi. Kantajien tarjous oli luokiteltu toiselle sijalle 57 pisteellä 60 pisteestä teknisen arvioinnin päätteeksi ja 35,46 pisteellä 40 pisteestä taloudellisen arvioinnin päätteeksi.
- 11 Kantajat pyysivät ja saivat 8.7.2015 jäljennöksen erää 1 koskeneesta arviointikertomuksesta.
- 12 Virasto ilmoitti 1.7.2015 kantajille päätöksensä luokitella niiden tarjous, joka koski hankinnan ESP EISD 5 erää 2, jonka otsikko oli ”Toimipaikan ulkopuolella suoritettava tietojärjestelmän kehittäminen ja tukeminen” (jäljempänä erä 2), seitsemännelle sijalle ja siis hylätä sen (jäljempänä toinen riidanalainen päätös).
- 13 Kantajat pyysivät 2.7.2015 lisätietoja tarjoajien, joiden tarjoukset oli hyväksytty, valitsemisesta erän 2 osalta.
- 14 Virasto vastasi kyseiseen pyyntöön 7.7.2015 toimittamalla sellaisen otteen arviointikomitean kertomuksesta, joka sisälsi muun muassa tiedot tarjouksista, jota oli hyväksytty erän 2 osalta. Siitä ilmeni erityisesti, että Intrasoftin tarjous oli luokiteltu ensimmäiselle sijalle 51 pisteellä 60 pisteestä teknisen arvioinnin päätteeksi ja 39,04 pisteellä 40 pisteestä taloudellisen arvioinnin päätteeksi. Atos Belgiumin tarjous oli luokiteltu toiselle sijalle 48,5 pisteellä 60 pisteestä teknisen arvioinnin päätteeksi ja 40 pisteellä 40 pisteestä taloudellisen arvioinnin päätteeksi. Nextera2-konsortion tarjous oli luokiteltu kolmannelle sijalle 52,5 pisteellä 60 pisteestä teknisen arvioinnin päätteeksi ja 32,53 pisteellä 40 pisteestä taloudellisen arvioinnin päätteeksi. Kantajien tarjous oli saanut 52 pistettä 60 pisteestä teknisen arvioinnin päätteeksi ja 26,23 pistettä 40 pisteestä taloudellisen arvioinnin päätteeksi.
- 15 Kantajat lähettivät 8.7.2015 virastolle kirjeen, jossa ne väittivät, että virasto oli syyllistynyt useisiin sääntöjenvastaisuuksiin, jotka vaikuttivat riidanalaisiin päätöksiin. Ne katsoivat muun muassa, että tarjoajat, joiden tarjoukset oli hyväksytty erien 1 ja 2 osalta, olivat alentaneet hintojaan sääntöjenvastaisesti kilpailuedun saamiseksi. Ne totesivat myös, että ne eivät ymmärtäneet, miten virasto oli saattanut hyväksyä tällaisia hintoja, jotka olivat keinotekoisia alhaisia, ja että ne olivat pahoillaan siitä, että virasto oli päättänyt hyväksyä kyseiset hinnat asiaa tutkimatta tai selittämättä.

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

- 16 Kantajat nostivat käsiteltävän kanteen riidanalaisista päätöksistä unionin yleiseen tuomioistuimeen 17.7.2015 toimittamallaan kannekirjelmällä.
- 17 Kantajat totesivat 23.7.2015 virastolle, että ne eivät olleet saaneet vastausta 8.7.2015 päivättyyn kirjeeseensä, palauttivat mieleen katsovansa, että hyväksytyt tarjoukset olivat poikkeuksellisen alhaisia, ja totesivat, että ne olivat nostaneet kanteen riidanalaisista päätöksistä.
- 18 Virasto vastasi kantajien 8.7.2015 päivättyyn kirjeeseen 24.7.2015 kiistämällä näiden esittämät väitteet.
- 19 Kantajat kiistivät 27.7.2015 viraston väitteet, jotka tämä oli esittänyt 24.7.2015 päivätyssä kirjeessään.
- 20 Unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamo antoi 29.7.2015 kantajien kannekirjelmän tiedoksi virastolle.
- 21 Virasto esitti 15.10.2015 unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon toimittamallaan erillisellä asiakirjalla unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 130 artiklan perusteella oikeudenkäyntiväitteen, koska kantajien toisesta riidanalaisesta päätöksestä nostama kanne oli sen mukaan jätettävä tutkimatta.

- 22 Virasto toimitti samana päivänä vastineensa unionin yleiseen tuomioistuimeen.
- 23 Virasto esitti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 26.11.2015 toimittamallaan erillisellä asiakirjalla uusia argumentteja ja toimitti uusia todisteita.
- 24 Kantajat toimittivat unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 22.2.2016 vastauskirjelmän, jossa ne esittivät huomautuksensa vastineesta, oikeudenkäyntiväitteestä sekä uusista argumenteista ja uusista todisteista, jotka virasto oli esittänyt.
- 25 Virasto toimitti vastauskirjelmänsä unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 21.4.2016.
- 26 Kantajat vaativat, että unionin yleinen tuomioistuin
- hylkää oikeudenkäyntiväitteen
 - kumoaa riidanalaiset päätökset
 - hylkää uudet perusteet ja uudet todisteet, jotka virasto toimitti 26.11.2015 päivätyssä kirjelmässään
 - velvoittaa viraston korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 27 Virasto vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin
- jättää kanteen tutkimatta toisen riidanalaisen päätöksen osalta
 - hylkää kanteen kokonaisuudessaan perusteettomana, jos se otetaan kokonaisuudessaan tutkittavaksi
 - poistaa liitteen C 4 unionin yleisessä tuomioistuimessa olevasta asiakirja-aineistosta ja jättää huomiotta kantajien argumentit, jotka perustuvat kyseiseen liitteeseen
 - velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 28 Unionin yleisen tuomioistuimen (neljäs jaosto) 21.7.2016 antamalla määräyksellä määrättiin, että oikeudenkäyntiväite ratkaistaan pääasian yhteydessä ja että oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.
- 29 Koska unionin yleisen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanoa muutettiin työjärjestyksen 27 artiklan 5 kohdan mukaisesti, esittelevä tuomari määrättiin kolmanteen jaostoon, jonka ratkaistavaksi nyt käsiteltävä asia näin ollen siirrettiin.
- 30 Esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella unionin yleinen tuomioistuin (kolmas jaosto) päätti työjärjestyksen 106 artiklan 3 kohdan nojalla ratkaista asian ilman asian käsittelyn suullista vaihetta, koska asianosaiset eivät olleet pyytäneet istunnon järjestämistä. Unionin yleinen tuomioistuin nimittäin katsoi saaneensa asiakirjojen perusteella riittävästi tietoja, jotta se voi ratkaista asian käsittelyä jatkamatta.

Oikeudellinen arviointi

Tutkittavaksi ottaminen

Toisesta riidanalaisesta päätöksestä nostetun kanteen tutkittavaksi ottaminen

- 31 Virasto katsoo, että käsiteltävä kanne on jätettävä tutkimatta siltä osin, kuin se koskee toista riidanalaisesta päätöksestä, koska kantajilla ei ole enää intressiä vaatia kyseisen päätöksen kumoamista siltä osin kuin ne väittävät, että se on perusteltu puutteellisesti. Virasto väittää, että 24.7.2015 päivätyssä kirjeessään se antoi kantajille selvityksiä siitä, miksi se oli katsonut, että hyväksytyt tarjoukset eivät vaikuttaneet poikkeuksellisen alhaisilta. Nämä selvitykset toimitettiin sen mukaan 17.7.2015, jolloin kantajat nostivat kanteensa, jälkeen mutta ennen 11.9.2015, jolloin määräaika kanteen nostamiseksi toisesta riidanalaisesta päätöksestä päättyi. Viraston mukaan kantajat olisivat näin ollen voineet 24.7.–11.9.2015 nostaa kanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa näistä perusteluista tietoisina ja ne olisivat voineet käyttää puolustautumisoikeuksiaan. Tehdessään valinnan olla käyttämättä tätä mahdollisuutta kantajat poistivat viraston mukaan kanteelta sen tehokkaan vaikutuksen ja menettivät oikeussuojan tarpeensa.
- 32 Viraston mukaan kantajat eivät ole myöskään näyttäneet toteen, että kanteen nostamishetkellä toisen riidanalaisen päätöksen kumoaminen olisi voinut tuottaa niille jotain hyötyä, kun otetaan huomioon sen kohde ja tulos. Kyseisen argumentin tueksi se huomauttaa yhtäältä, että kantajien ei ollut pakko nostaa kannetta toisesta riidanalaisesta päätöksestä 17.7.2015, koska määräaika kanteen nostamiseksi kyseisestä päätöksestä ei päättynyt heti kyseisen päivämäärän jälkeen, ja toisaalta, etteivät kyseisen päätöksen perustelut puuttuneet ”kokonaan” siten, etteivät kantajat olisi voineet käyttää oikeuksiaan.
- 33 Kantajien mukaan niillä on yhä oikeussuojan tarve, kun on kyse toisesta riidanalaisesta päätöksestä. Ne katsovat, että niiden kanteen jättämissäpäivinä riidanalaisien päätösten perusteluissa ei käsitelty kysymystä hyväksytyjen tarjousten poikkeuksellisen alhaisesta luonteesta ja että niillä oli oikeus nostaa kanne kyseisistä päätöksistä odottamatta viimeistä hetkeä ennen kanteen nostamisen määräajan päättymistä. Ne katsovat joka tapauksessa, että viraston 24.7.2015 päivätyssä kirjeessä ei ole tietoja hyväksytyjen tarjousten tarkistamisesta sen osoittamiseksi, etteivät ne olleet poikkeuksellisen alhaisia.
- 34 Unionin yleinen tuomioistuin palauttaa mieleen, että oikeussuojan tarve on olennainen ja ensimmäinen edellytys kaikille kanteille (tuomio 17.9.2015, Mory ym. v. komissio, C-33/14 P, EU:C:2015:609, 58 kohta ja tuomio 10.4.2013, GRP Security v. tilintarkastustuomioistuin, T-87/11, ei julkaistu, EU:T:2013:161, 44 kohta). Sen on kanteen kohteen kannalta oltava olemassa kannetta nostettaessa uhalla, että kanne jätetään muuten tutkimatta (tuomio 7.6.2007, Wunenburger v. komissio, C-362/05 P, EU:C:2007:322, 42 kohta).
- 35 Luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nostama kumoamiskanne voidaan tutkia vain siltä osin kuin tällä henkilöllä on intressi saada riidanalainen toimi kumotuksi. Tämä intressi edellyttää sitä, että riidanalaisen toimen kumoamisella voi itsessään olla oikeusvaikutuksia ja että kanne näin voi tuloksellaan tuottaa kantajalle jotakin hyötyä (määräys 5.3.2009, komissio v. Provincia di Imperia, C-183/08 P, ei julkaistu, EU:C:2009:136, 19 kohta; tuomio 17.9.2015, Mory ym. v. komissio, C-33/14 P, EU:C:2015:609, 55 kohta; määräys 30.4.2007, EnBW Energie Baden-Württemberg v. komissio, T-387/04, EU:T:2007:117, 96 kohta ja tuomio 22.5.2012, Evropaïki Dynamiki v. komissio, T-17/09, ei julkaistu, EU:T:2012:243, 117 kohta).
- 36 Tämän intressin on oltava edelleen olemassa tuomioistuimen ratkaisun julistamiseen saakka sillä uhalla, että lausunnon antaminen raukeaa (ks. tuomio 7.6.2007, Wunenburger v. komissio, C-362/05 P, EU:C:2007:322, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 17.9.2015, Mory ym. v. komissio, C-33/14 P, EU:C:2015:609, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tällä vaatimuksella

nimittäin varmistetaan prosessuaaliselta kannalta, että hyvän oikeudenkäytön takaamiseksi unionin yleiselle tuomioistuimelle ei esitetä pelkästään teoreettisia lausuntopyyntöjä tai kysymyksiä (ks. vastaavasti tuomio 19.6.2009, Socratec v. komissio, T-269/03, ei julkaistu, EU:T:2009:211, 36 kohta).

- 37 Käsiteltävässä asiassa toinen riidanalainen päätös oli kantajille vastainen kanteen nostamishetkellä, koska virasto hylkäsi kyseisessä päätöksessä niiden erää 2 koskeneen tarjouksen ja valitsi sen osalta kolme muuta tarjoajaa. Kyseisen päätöksen kumoaminen merkitsisi sitä, että viraston olisi lähtökohtaisesti arvioitava kantajien tarjous uudelleen, mikä voisi tuottaa näille hyötyä, koska ei muun muassa voida sulkea pois sitä, että uuden arvioinnin päätteeksi valinta voisi kohdistua kantajiin erän 2 osalta. Kyseisen päätöksen kumoaminen voisi lisäksi saada viraston tekemään tulevaisuudessa asianmukaisia muutoksia tarjouspyyntömenettelyihin (ks. vastaavasti tuomio 23.5.2014, European Dynamics Luxembourg v. EKP, T-553/11, ei julkaistu, EU:T:2014:275, 95 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kantajilla oli näin ollen oikeussuojan tarve toisen riidanalaisen päätöksen osalta kanteen nostamishetkellä, minkä vuoksi kanne oli otettava tutkittavaksi.
- 38 Kuten edellä 36 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, oikeussuojan tarpeen on oltava olemassa koko oikeudenkäyntimenettelyn ajan, ja kyseisen tarpeen menettäminen oikeudenkäyntimenettelyn aikana ei merkitse kanteen tutkimatta jättämistä vaan sitä, että lausunnon antamiseen ei ole enää aihetta. Työjärjestyksen 130 artiklan 2 kohdan nojalla asianosainen voi pyytää unionin yleistä tuomioistuinta toteamaan, että lausunnon antamiseen ei ole enää aihetta. Lisäksi työjärjestyksen 131 artiklan 2 kohdassa unionin yleisen tuomioistuimen sallitaan todeta omasta aloitteestaan, ettei lausunnon antamiseen ole enää aihetta, jollei kantaja vastaa unionin yleisen tuomioistuimen yhteydenottoihin.
- 39 Sikäli kuin viraston esittämää oikeudenkäyntiväitettä voitaisiin pitää pyyntönä sen toteamisesta, ettei lausunnon antamiseen ole enää aihetta, on todettava, että virasto väitti virheellisesti, että kantajat olivat menettäneet oikeussuojan tarpeensa, koska 24.7.2015 eli 17.7.2015, jolloin yksinomaan perustelujen puuttumista koskenut kanne nostettiin, mutta ennen 11.9.2015, jolloin kanteen nostamisen määräaika päättyi, jälkeen ne olivat saaneet täysimääräiset perustelut virastolta siitä, etteivät hyväksytyt tarjoukset olleet luonteeltaan poikkeuksellisen alhaisia, mutta ne eivät olleet riitauttaneet tarjousten paikkansapitävyyttä ennen kanteen nostamisen määräajan päättymistä.
- 40 Riippumatta siitä, saattoiko virasto toimittaa pätevästi toisen riidanalaisen päätöksen perustelut sen jälkeen, kun kantajat olivat nostaneet kanteen kyseisestä päätöksestä, on nimittäin vielä niin, että viraston 24.7.2015 toimittamien perustelujen on todella oltava SEUT 296 artiklan toisen kohdan mukaiset. Kun unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu viraston päätöksestä nostettu kumoamiskanne, on sen eikä viraston tehtävä päättää, ovatko kyseisen päätöksen sisältämät perustelut riittävät.
- 41 Sikäli kuin viraston mukaan kantajien oikeussuojan tarve riippuu siitä, ovatko niiden väitteet paikkansapitäviä, on lisäksi palautettava mieleen, että jotta asianosaisella olisi oikeussuojan tarve, on välttämätöntä, mutta riittävää, että Euroopan unionin tuomioistuimissa nostettu kumoamiskanne voi tuottaa kantajalle hyötyä (tuomio 17.9.2015, Mory ym. v. komissio, C-33/14 P, EU:C:2015:609, 76 kohta). Kantajien oikeussuojan tarve ei siis riipu siitä, onko niiden väite paikkansapitävä. Käsiteltävässä asiassa on niin, että jos toisen päätöksen perustelut ovat puutteelliset, tämä puutteellisuus voi merkitä kyseisen päätöksen kumoamista, mikä voi tuottaa kantajille hyötyä edellä 37 kohdassa mainituista syistä.
- 42 Lopuksi on todettava, että virasto väittää virheellisesti, että kantajat eivät ole kiistäneet viraston 24.7.2015 päivätyssä kirjeessä olevia perusteluita. Kantajat nimittäin kiistivät nimenomaisesti vastauskirjelmässä edellä mainitussa kirjeessä olevien perustelujen riittävyyden. Sillä, että tämä ei tapahtunut kanteen nostamisen määräajassa, ei ole merkitystä kantajien oikeussuojan tarpeen arvioimiseksi, koska kyseistä tarvetta ei arvioida kyseisen määräajan päättymiseen eikä esitettyjen väitteiden paikkansapitävyyteen nähden.

- 43 Kaikista edellä esitetyistä syistä viraston argumentit, jotka perustuvat kantajien väitettyyn oikeussuojan tarpeen puuttumiseen, on hylättävä.

Viraston 26.11.2015 päivätyn täydentävän kirjelmän tutkittavaksi ottaminen

- 44 Virasto toimitti 26.11.2015 kirjelmän, jossa todettiin, että se oli tehnyt 30.10.2015 päätöksen sopimuspuolen valinnasta hankinnan ESP EISD 5 erän 3 osalta. Se katsoo, että tämä uusi tosiseikka osoittaa, että kantajat väittävät virheellisesti, että hankintaa ESP EISD 4 koskeneeseen tarjouspyyntömenettelyyn osallistuneet yritykset tiesivät täsmällisesti niiden hintatarjoukset kyseisessä menettelyssä. Viraston mukaan kyseinen kirjelmä voidaan ottaa tutkittavaksi, koska se sisältää ”uusia perusteita” ja uusia todisteita. Kantajat eivät vastusta kyseisen kirjelmän tutkittavaksi ottamista, mutta niiden mukaan siinä esitetyt argumentit eivät pidä paikkaansa.
- 45 Työjärjestyksen 84 artiklan 1 kohdassa ja sen 85 artiklan 2 ja 3 kohdassa sallitaan yhtäältä uusien perusteiden esittäminen asian käsittelyn kuluessa, jos ne perustuvat asian käsittelyn aikana ilmenneisiin oikeudellisiin seikkoihin tai tosiseikkoihin, ja toisaalta todisteiden esittäminen myöhässä, jos niiden esittämiseen on pätevä syy. Käsiteltävässä asiassa päätös sopimuspuolen valinnasta hankinnan ESP EISD 5 erän 3 osalta tehtiin 30.10.2015. Tämä on seikka, joka on ilmennyt asian käsittelyn aikana. Kirjelmä, joka on päivätty 26.11.2015, sekä kyseessä olevat todisteet on näin ollen otettava tutkittavaksi (ks. analogisesti tuomio 29.10.2015, Vanbreda Risk & Benefits v. komissio, T-199/14, EU:T:2015:820, 58–62 kohta).

Liitteen C 4 tutkittavaksi ottaminen

- 46 Virasto katsoo, että vastauskirjelmän liite C 4, joka sisältää jäljennöksen Euroopan lääkeviraston (EMA) arviointikomitean kertomuksesta, joka liittyy 15.10.2013 annetussa tuomiossa European Dynamics Belgium ym. v. EMA (T-638/11, ei julkaistu, EU:T:2013:530) kyseessä olleeseen julkiseen hankintaan, on jätettävä tutkimatta 15.10.2009 annetun määräyksen Hangzhou Duralamp Electronics v. neuvosto (T-459/07, EU:T:2009:403) sekä unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen täytäntöönpanosta annettujen käytännön määräysten (EUVL 2015, L 152, s. 1) 25 kohdan mukaisesti. Viraston mukaan kyseinen asiakirja on kantajien hallussa, koska ne olivat asianosaisina asiassa, joka johti kyseessä olevaan tuomioon. Viraston mukaan kantajat eivät kuitenkaan esittäneet todisteita siitä, että ne olivat pyytäneet EMA:lta lupaa ja saaneet luvan esittää kyseinen oikeudenkäyntiasiakirja käsiteltävässä asiassa. Virasto vaatii, että työjärjestyksen 130 artiklan 1 kohdan nojalla liite C 4 poistetaan tämän asian asiakirja-aineistosta ja että argumentit, jotka kantajat esittivät vastauskirjelmän 36 kohdassa tästä liitteestä, jätetään huomiotta.
- 47 Kantajat eivät ottaneet kantaa liitteen C 4 tutkittavaksi ottamiseen, koska virasto esitti vastauskirjelmässä, että se on jätettävä tutkimatta.
- 48 Tästä on palautettava mieleen, että unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen täytäntöönpanosta annettujen käytännön määräysten 25 kohdan mukaan asian käsittelyn yhteydessä jätettyjä oikeudenkäyntiasiakirjoja ja niiden liitteitä, jotka on otettu sitä koskevaan asiakirjavihkoon, ei saada ottaa huomioon toisen asian valmistelussa. Kyseisessä kohdassa säännellään näin ollen asian valmistelua unionin yleisessä tuomioistuimessa ja tämän käyttäessä prosessinjohtoa koskevaa toimivaltaansa. Kantajat toimittivat liitteen C 4 todisteena eivätkä asiakirjana, jolla pyrittiin valmistelevaan niiden asiakirja-aineistoa unionin yleisen tuomioistuimen tätä koskeneen pyynnön jälkeen. On näin ollen tehotonta vedota työjärjestyksen täytäntöönpanosta annettujen käytännön määräysten 25 kohtaan liitteen C 4 tutkittavaksi ottamisen arvioimiseksi.
- 49 Siltä osin kuin virasto vetoaa 15.10.2009 annettuun määräykseen Hangzhou Duralamp Electronics v. neuvosto (T-459/07, EU:T:2009:403) tukeakseen argumenttiaan, jonka mukaan liite C 4 on jätettävä tutkimatta, on lisäksi palautettava mieleen, että unionin todistelua koskevassa oikeudessa vallitsee

vapaan todistusharkinnan periaate (tuomio 25.1.2007, *Dalmine v. komissio*, C-407/04 P, EU:C:2007:53, 63 kohta ja tuomio 12.6.2015, *Health Food Manufacturers' Association ym. v. komissio*, T-296/12, EU:T:2015:375, 42 kohta).

- 50 Vapaan todistusharkinnan periaate merkitsee sitä, että ainoa merkityksellinen peruste unionin yleisen tuomioistuimen arvioinnissa esitettyjä todisteita on niiden luotettavuus (tuomio 25.1.2007, *Dalmine v. komissio*, C-407/04 P, EU:C:2007:53, 63 kohta ja tuomio 19.12.2013, *Siemens ym. v. komissio*, C-239/11 P, C-489/11 P ja C-498/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:866, 128 kohta).
- 51 Vapaan todistusharkinnan periaatetta täydentää vapaan todistelun periaate (ks. vastaavasti tuomio 14.12.2005, *General Electric v. komissio*, T-210/01, EU:T:2005:456, 297 kohta), joka antaa asianosaisille mahdollisuuden esittää unionin tuomioistuimissa kaikki säännönmukaisesti saadut todisteet, joilla ne katsovat olevan merkitystä kantojensa tukemiseksi. Tällä vapaalla todistelulla autetaan osaltaan varmistamaan, että asianosaisilla on oikeus Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistettuihin tehokkaihin oikeussuojakeinoihin.
- 52 Vapaan todistusharkinnan periaate ja vapaan todistelun periaate on kuitenkin sovittava yhteen unionin oikeuden perusperiaatteiden kanssa; näitä ovat muun muassa oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja asianosaisten prosessuaalinen yhdenvertaisuus.
- 53 Vapaa todistusharkinta on siis sovittava yhteen sen kanssa, että kullakin asianosaisella on oikeus puolustaa intressejään ilman, että ulkopuoliset – muun muassa yleisö – puuttuvat asiaan, ja tulla suojatuksi oikeudenkäyntiasiakirjojensa epäasianmukaiselta käytöltä (ks. vastaavasti tuomio 17.6.1998, *Svenska Journalistförbundet v. neuvosto*, T-174/95, EU:T:1998:127, 135 ja 136 kohta).
- 54 Unionin yleisen tuomioistuimen on siis arvioitava, onko se, että joku asianosainen käyttää toisesta asiasta peräisin olevaa oikeudenkäyntiasiakirjaa, asianmukaista.
- 55 Vapaan todistelun periaatteesta seuraa, että asianosainen voi unionin yleisessä tuomioistuimessa lähtökohtaisesti vedota todisteina asiakirjoihin, jotka on esitetty toisessa tuomioistuimenmenettelyssä, jossa kyseinen asianosainen oli itse asianosaisena. Jos kyseinen asianosainen sai mainitut asiakirjat säännönmukaisesti ja jos ne eivät ole luottamuksellisia, hyvä oikeudenkäyttö ei lähtökohtaisesti ole esteenä niiden esittämiseksi unionin yleisessä tuomioistuimessa. Unionin tuomioistuin on näin ollen katsonut, että asianosainen ei voinut siinä käydyssä tuomioistuimenmenettelyssä vaatia oikeudenkäyntiasiakirjan poistamista, jos kyseinen asianosainen oli jo esittänyt mainitun oikeudenkäyntiasiakirjan toisessa menettelyssä, jossa oli samat asianosaiset (ks. vastaavasti määräys 15.5.1991, *Weddel v. komissio*, C-54/90, ei julkaistu, 1–5 kohta).
- 56 Sen asianosaisten suostumus, jolta oikeudenkäyntiasiakirja on peräisin, ei myöskään voi olla ennakoedellytys sille, että toisesta asiasta peräisin oleva asiakirja otetaan tutkittavaksi unionin yleisessä tuomioistuimessa. Vaikka asianosaisten, jolta asiakirja on peräisin, suostumus voi olla merkityksellinen tekijä sen käytön asianmukaisuuden arvioimiseksi, velvoittaminen siihen, että tämä suostumus on saatu ennen kuin kyseinen asiakirja esitetään unionin yleisessä tuomioistuimessa, sillä uhalla, että se jätetään tutkimatta, antaa nimittäin asianosaiselle, jolta se on peräisin, mahdollisuuden estää sen käyttö, jolloin unionin yleinen tuomioistuin ei voisi lausua sen käytön asianmukaisuudesta ja näin ollen noudattaa velvollisuuttaan tarjota kullekin asianosaiselle kohtuullinen mahdollisuus esittää asiansa, myös todisteensa, sellaisten edellytysten vallitessa, jotka eivät saata tätä vastapuoltaan selvästi epäedullisempaan asemaan, mikä on asianosaisten prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaatteen taustalla (ks. vastaavasti tuomio 6.11.2012, *Otis ym.*, C-199/11, EU:C:2012:684, 71 kohta). Unionin yleisen tuomioistuimen on siis kussakin tapauksessa punnittava keskenään yhtäältä vapaata todistelua ja toisaalta tuomioistuimenmenettelyjen asianosaisten oikeudenkäyntiasiakirjojen asiantonta käyttöä koskevaa suojaa.

- 57 Käsiteltävässä asiassa kantajien esittämä liite C 4 sisältää jäljennöksen EMA:n arviointikomitean kertomuksesta, joka tehtiin hankintamenettelyssä, jonka viitenumero oli EMA-2011-05-DV, ja siitä on poistettu tiettyjen alihankkijoiden nimet ja arviointikomitean jäsenten nimet.
- 58 Kantajat saivat tutustua asianomaiseen arviointikomitean kertomukseen, koska ne jättivät tarjouksen, jotta ne valittaisiin sopimuspuoleksi julkisessa hankinnassa, jonka viitenumero oli EMA-2011-05-DV. EMA:n päätettyä valita toinen tarjoaja sopimuspuoleksi ja hylätä kantajien tarjous viimeksi mainitut nostivat kanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa, ja tämä kanne johti 15.10.2013 annettuun tuomioon European Dynamics Belgium ym. v. EMA (T-638/11, ei julkaistu, EU:T:2013:530).
- 59 Asiassa European Dynamics Belgium ym. v. EMA 15.10.2013 annetusta tuomiosta (T-638/11, ei julkaistu, EU:T:2013:530) ilmenee, että asianomainen arviointikomitean kertomus oli oikeudenkäyntiasiakirja, joka liitettiin kyseisen asian asiakirja-aineistoon. Unionin yleinen tuomioistuin viittaa tähän muun muassa kyseisen tuomion 31, 34 ja 37 kohdassa.
- 60 On lisäksi todettava, että unionin yleinen tuomioistuin totesi 15.10.2013 antamassaan tuomiossa European Dynamics Belgium ym. v. EMA (T-638/11, ei julkaistu, EU:T:2013:530), että EMA oli antanut asianomaisen arviointikomitean kertomuksen tiedoksi kantajille ennen kuin nämä olivat nostaneet kanteen EMA:n päätöksistä valita toinen tarjoaja sopimuspuoleksi ja hylätä niiden tarjous. Kuten kyseisen tuomion 11 kohdasta ilmenee, EMA toimitti 20.10.2011 päivätyllä kirjeellä kantajille jäljennöksen kyseisestä kertomuksesta, josta oli poistettu arviointikomitean jäsenten nimet, sekä niiden kolmen tarjoajan nimet, joiden tarjoukset oli hyväksytty. Kertomus oli osa perusteluita, jotka koskivat EMA:n päätöstä valita sopimuspuoleksi muu tarjoaja kuin kantajat. Saman kertomuksen perusteella kantajat saattoivat arvioida, oliko EMA:n 12.12.2011 tekemä päätös sopimuspuolen valinnasta syytä riitauttaa tuomioistuimessa, minkä ne tekivät 12.12.2011 nostamalla kanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa.
- 61 Kantajilla siis on hallussaan asianomaisen arviointikomitean kertomus siksi, että ne tekivät tarjouksen sellaisen tarjouspyynnön johdosta, joka koski EMA:n järjestämää julkista hankintaa, ja hylättyinä tarjoajana ne pysyivät perusteluita tarjouksensa hylkäämiselle. Kantajat saivat näin ollen kyseisen kertomuksen säännönmukaisesti.
- 62 Se, että asianomaisen arviointikomitean kertomus oli sittemmin oikeudenkäyntiasiakirja tapauksessa, joka johti 15.10.2013 annettuun tuomioon European Dynamics Belgium ym. v. EMA (T-638/11, ei julkaistu, EU:T:2013:530), ja että kantajat eivät saaneet EMA:n suostumusta käyttää sitä käsiteltävässä asiassa, ei mahdollista sen käytön luokittelua epäasianmukaiseksi. Sen ohella, että kantajat saivat kyseisen kertomuksen säännönmukaisesti, on todettava, että kyseisessä kertomuksessa olevia EMA:n tietoja ja arvioita ei voida pitää virastoon nähden luottamuksellisina. Kun otetaan huomioon kyseisen asiakirjan sisältö ja kantajien vapaa todistelu, EMA ei myöskään voinut pätevästi estää sitä, että se toimitetaan virastolle nyt käsillä olevassa menettelyssä. EMA:n suostumusta kyseisen asiakirjan käyttöön käsiteltävässä asiassa ei näin ollen edellytetty. Liitteen C 4 tutkimatta jättäminen olisi näin ollen hyvän oikeudenkäytön vastaista, koska tällaisella tutkimatta jättämisellä rajoitettaisiin ilman perusteluita syytä kantajien vapaata todistelua.
- 63 Edellä esitetyistä syistä liite C 4 on otettava tutkittavaksi.

Istunnon järjestämistä koskevien kantajien argumenttien, jotka nämä esittivät vastauksissaan, tutkittavaksi ottaminen

- 64 Kantajat ilmoittivat 7.6.2016 päivätyllä kirjeellä, että ne eivät pyytäisi istunnon järjestämistä, mutta ne olisivat käytettävissä sitä varten, jos unionin yleinen tuomioistuin päättäisi sellaisen järjestää. Ne perustelivat valintansa olla pyytämättä istuntoa kiinnittämällä unionin yleisen tuomioistuimen huomion tiettyihin seikkoihin vastauskirjelmässä.

- 65 Virasto totesi 7.6.2016 päivätyllä kirjeellä, että se mukautuisi unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisuun mahdollisen istunnon järjestämisestä. Se katsoi lisäksi 28.6.2016 päivätyllä kirjeellä, että kantajat olivat esittäneet 7.6.2016 päivätyissä huomautuksissaan uusia perusteluja istunnon järjestämisestä. Se vaati ensisijaisesti, että kyseinen kirje lähetetään takaisin kantajille täsmentäen, että sitä oli mahdoton hyväksyä, ja että unionin yleinen tuomioistuin jättäisi huomiotta sen sisältämät perustelut. Se vaati toissijaisesti saada vastata kyseisiin perusteluihin joko kirjallisesti tai istunnossa, jos unionin yleinen tuomioistuin päättäisi tällaisen järjestää.
- 66 Unionin yleinen tuomioistuin toteaa, että kantajien 7.6.2016 päivätyssä kirjeessään esittämät argumentit muodostivat perustelut sille, että ne eivät pyytäneet istunnon järjestämistä. Kyseiset perustelut eivät sisällä uusia argumentteja niihin argumentteihin nähden, jotka kantajat jo esittivät kannekirjelmässä ja vastauskirjelmässä. Virasto ei esitä riittävällä tavalla, millä perusteella se väittää, että kantajat esittivät itsenäisiä perusteluja reaktiona sen vastauskirjelmässä esitettyihin argumentteihin.
- 67 Viraston vaatimusta jättää kantajien 7.6.2016 päiväty kirje tutkimatta tai sen vaatimusta antaa sille mahdollisuus vastata kyseiseen kirjeeseen ei näin ollen ole syytä hyväksyä. Koska kantajien 7.6.2016 päivätyssä kirjeessään esittämät argumentit ovat lisäksi yksinomaan perusteluja sille, että ne eivät pyytäneet istunnon järjestämistä, unionin yleinen tuomioistuin ei ota kyseisiä perusteluja huomioon arvioidessaan kantajien esittämää ainoaa kanneperustetta, joka koskee sitä, että virasto laiminlöi perusteluvollisuuttaan.

Pääasia

Johdanto

- 68 Kanteensa tueksi kantajat esittävät yhden ainoan kanneperusteen, joka koskee sitä, että virasto laiminlöi perusteluvollisuuttaan. Ne katsovat lähinnä, että riidanalaiset päätökset arviointikomitean selonteolla täydennettynä on perusteltu puutteellisesti, kun on kyse siitä, olivatko tarjoukset, jotka kunkin asianomaisten erän osalta hyväksyttiin, ”kohtuuttoman alhaisia”.
- 69 Ainoan kanneperusteen tueksi kantajat väittävät, että hankintojen ESP EISD 4 ja ESP EISD 5 kohde oli sama ja niiden kuvaus eri eristä oli samankaltainen ja että tarjoajat tarjouspyyntömenettelyssä, joka koski hankintaa ESP EISD 5, tunsivat tarkasti hinnat, joita kantajat olivat ehdottaneet tarjouspyyntömenettelyssä, joka koski hankintaa ESP EISD 4. Hankintaa ESP EISD 4 koskevassa tarjouspyyntömenettelyssä vahvistetun tarjousten taloudellisen arvioinnin matemaattisen mallin käänteinen soveltaminen yhdistettynä kohtuullisiin markkinoita koskeneisiin oletuksiin mahdollisti sen, että tarjoajat saattoivat käsittää kilpailijoidensa käyttämät hinnat. Kantajat väittävät, että tarjoajat, joiden tarjoukset hyväksyttiin hankinnan ESP EISD 5 erien 1 ja 2 osalta, olivat alentaneet hintojaan poikkeuksellisesti suhteessa hintoihin, joita ne olivat ehdottaneet vastaavissa profiileissaan tarjouspyyntömenettelyssä, joka koski hankintaa ESP EISD 4. Edellä mainitut tarjoajat toimivat kantajien mukaan näin tasapainottaakseen teknisten tarjoustensa puutteellista laatua ja saadakseen tarjouksensa luokiteltua parhaalle sijalle kyseisten erien osalta. Kantajat vetoavat tämän osalta asianomaisten tarjoajien tiettyihin tarjouksiin. Kantajien mukaan viraston oli siis perusteltava, miksi hyväksytyt tarjoukset eivät olleet poikkeuksellisen alhaisia, ja tällaiset perustelut merkitsevät sitä, että virasto esittää päättelyn, jonka perusteella se yhtäältä katsoi, että lähinnä taloudellisilta ominaisuuksiltaan tällaiset tarjoukset noudattivat muun muassa sen maan lainsäädäntöä, jossa palvelut oli tarkoitus suorittaa, kun on kyse henkilöstön palkoista, maksuista sosiaaliturvajärjestelmään sekä työterveyttä ja -turvallisuutta koskevien sääntöjen noudattamisesta, ja toisaalta varmisti, että ehdotetut hinnat sisälsivät kaikki kustannukset, jotka aiheutuivat hyväksytyjen tarjousten teknisistä seikoista. Missään viraston toimittamassa asiakirjassa ei kuitenkaan kantajien mukaan viitata kysymyksen poikkeuksellisen alhaisista tarjouksista. Kantajat katsovat, että virasto on näin ollen laiminlyönyt perusteluvollisuuttaan, minkä vuoksi riidanalaiset päätökset on kumottava.

- 70 Virasto kiistää laiminlyöneensä perusteluvollisuuttaan. Se katsoo, että kantajille toimitetuissa tiedoissa noudatettiin oikeuskäytännössä perusteluvollisuuden alalla vahvistettuja kriteerejä. Viraston mukaan kantajat eivät ole osoittaneet, miksi poikkeuksellisen alhaisten tarjousten tutkiminen oli käsiteltävässä asiassa riidanalaisten päätösten perustelujen pakollinen osatekijä, eivätkä miksi hyväksytyjen tarjoajien hintatarjoukset vaikuttivat poikkeuksellisen alhaisilta.
- 71 Edellä esitetyt argumentit huomioiden on ensinnäkin palautettava mieleen sen perusteluvollisuuden laajuus, joka virastolla hankintaviranomaisena on, toiseksi täsmennettävä poikkeuksellisen alhaisia tarjouksia koskevien sääntöjen ulottuvuutta ja kolmanneksi selvitettävä, noudattiko virasto käsiteltävässä asiassa perusteluvollisuuttaan.

Viraston perusteluvollisuuden ulottuvuus, kun se toimii hankintaviranomaisena

- 72 Perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaan hallintoelinten on perusteltava päätöksensä. Tämä perusteluvollisuus merkitsee vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sitä, että SEUT 296 artiklan toisen kohdan mukaan perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä toimentekijän päättely siten, että yhtäältä niille, joita toimi koskee, selviävät sen syyt, jotta he voivat puolustaa oikeuksiansa, ja että toisaalta unionin tuomioistuimet voivat tutkia toimen laillisuuden (tuomio 25.2.2003, Strabag Benelux v. neuvosto, T-183/00, EU:T:2003:36, 55 kohta; tuomio 24.4.2013, Evropaïki Dynamiki v. komissio, T-32/08, ei julkaistu, EU:T:2013:213, 37 kohta ja tuomio 28.6.2016, AF Steelcase v. EUIPO, T-652/14, ei julkaistu, EU:T:2016:370, 43 kohta).
- 73 Perusteluvollisuus määritellään näin ollen tehtävänsä mukaisesti eli sen ansiosta ne, joita asia koskee, voivat käyttää oikeuksiaan ja unionin tuomioistuimet voivat harjoittaa valvontaansa. Sillä taataan osaltaan tehokas oikeussuoja (ks. tuomio 20.9.2011, Evropaïki Dynamiki v. EIP, T-461/08, EU:T:2011:494, 122 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 74 Tästä seuraa, että kysymystä siitä, onko perusteluvollisuutta noudatettu, on lähtökohtaisesti arvioitava niiden tietojen mukaan, jotka kantajalla oli viimeistään kanteen nostamishetkellä (ks. vastaavasti tuomio 25.2.2003, Renco v. neuvosto, T-4/01, EU:T:2003:37, 96 kohta; tuomio 19.4.2012, Evropaïki Dynamiki v. komissio, T-49/09, ei julkaistu, EU:T:2012:186, 36 kohta; tuomio 21.2.2013, Evropaïki Dynamiki v. komissio, T-9/10, ei julkaistu, EU:T:2013:88, 27 ja 28 kohta ja tuomio 23.5.2014, European Dynamics Luxembourg v. EKP, T-553/11, ei julkaistu, EU:T:2014:275, 167 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Perusteluja ei voida täsmentää ensimmäistä kertaa ja jälkikäteen unionin tuomioistuimissa. Se, että tuomioistuimet ottavat huomioon oikeudenkäynnin kuluessa esitetyt seikat, on perusteltua vain poikkeustapauksissa (ks. vastaavasti tuomio 20.5.2009, VIP Car Solutions v. parlamentti, T-89/07, EU:T:2009:163, 76 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 75 On lisäksi palautettava mieleen, että perusteluvaatimusta on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, joita ovat muun muassa toimen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja tarve, joka niillä, joille toimi on osoitettu, tai muilla henkilöillä, joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla saada selvennystä tilanteeseen. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, koska arvioitaessa sitä, täyttävätkö toimen perustelut SEUT 296 artiklan toisen kohdan vaatimukset, on otettava huomioon perustelujen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (ks. tuomio 23.5.2014, European Dynamics Luxembourg v. EKP, T-553/11, ei julkaistu, EU:T:2014:275, 153 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 76 Euroopan unionin julkisia hankintoja koskevissa säännöissä, jotka sisältyvät muun muassa unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä 25.10.2012 annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU, Euratom) N:o 966/2012 (EUVL 2012, L 298, s. 1), sellaisena kuin sitä sovelletaan käsiteltävässä asiassa (jäljempänä varainhoitoasetus) ja varainhoitoasetuksesta annetun asetuksen soveltamissäännöistä 29.10.2012 annettuun komission delegoituun asetukseen (EU) N:o 1268/2012 (EUVL 2012, L 362, s. 1), sellaisena kuin sitä sovelletaan käsiteltävässä asiassa

(jäljempänä soveltamisasetus), ja joita sovelletaan virastoon (ks. käsiteltävässä asiassa sovellettavan Euroopan rautatieviraston perustamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 881/2004 (EUVL 2004, L 164, s. 1) 22 ja 40 artikla, tarkasteltuina yhdessä käsiteltävässä asiassa sovellettavan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 208 artiklassa tarkoitettuja elimiä koskevasta varainhoidon puiteasetuksesta 30.9.2013 annetun komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 1271/2013 (EUVL 2013, L 328, s. 42) 85 artiklan kanssa), täsmennetään hankintaviranomaisen perusteluvollisuus.

- 77 Varainhoitoasetuksen 113 artiklan 2 kohdassa säädetään näin ollen, että hankintaviranomaisen on yhtäältä ilmoitettava jokaiselle hylätylle tarjoajalle seikat, joiden perusteella tämän tarjous on hylätty, sekä toisaalta jokaiselle valintaperusteet täyttävälle tarjoajalle, jota poissulkemisperusteet eivät koske, ja joka sitä kirjallisesti pyytää, valitun tarjouksen ominaisuudet ja suhteelliset edut sekä valitun tarjouksen tekijän nimi. Soveltamisasetuksen 161 artiklan 2 kohdan nojalla hankintaviranomaisen on lisäksi toimitettava viimeksi mainitut tiedot viimeistään 15 päivän kuluessa asiaa koskevan kirjallisen pyynnön vastaanottamisesta. Viimeksi mainitun asetuksen 161 artiklan 3 kohdassa toistetaan muun muassa, että hylätyt tarjoajat voivat saada lisätietoja hylkäysperusteista, jos ne tätä kirjallisesti pyytävät, sekä tietoja valitun tarjouksen suhteellisista eduista ja heille voidaan ilmoittaa sopimuspuoleksi valitun nimi.
- 78 Varainhoitoasetuksen 113 artiklan 2 kohdassa ja soveltamisasetuksen 161 artiklan 2 kohdassa säädetään siis hylättyjen tarjoajien osalta kaksivaiheisista perusteluista. Hankintaviranomainen ilmoittaa ensinnäkin kaikille hylätyille tarjoajille, että niiden tarjous on hylätty, sekä kyseisen hylkäyksen perustelut. Nämä perustelut voidaan esittää tiivistetysti, koska samassa säännöksessä säädetään, että hylätty tarjoaja voi pyytää täsmällisempiä perusteluja. Kyseisten säännösten nojalla on myös niin, että jos valintaperusteet täyttävä hylätty tarjoaja, jota poissulkemisperusteet eivät koske, sitä kirjallisesti pyytää, hankintaviranomainen ilmoittaa sille mahdollisimman nopeasti ja joka tapauksessa viimeistään 15 päivän kuluessa asiaa koskevan pyynnön vastaanottamisesta valitun tarjouksen ominaisuudet ja suhteelliset edut sekä sopimuspuoleksi valitun nimen.
- 79 Unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että tämä perustelujen esittäminen kahdessa vaiheessa ei ole vastoin perusteluvollisuuden tavoitetta, joka on yhtäältä se, että niille, joita asia koskee, selviävät toimenpiteen syyt, jotta he voivat puolustaa oikeuksiansa, ja toisaalta se, että unionin tuomioistuimet voivat harjoittaa valvontaansa (ks. vastaavasti tuomio 25.2.2003, Renco v. neuvosto, T-4/01, EU:T:2003:37, 93 kohta; tuomio 15.10.2013, European Dynamics Belgium ym. v. EMA, T-638/11, ei julkaistu, EU:T:2013:530, 24 kohta ja tuomio 17.9.2015, Ricoh Belgium v. neuvosto, T-691/13, ei julkaistu, EU:T:2015:641, 38 kohta).
- 80 Lopuksi on palautettava mieleen, että SEUT 296 artiklassa määrätty perusteluvollisuus on olennainen menettelymääräys, joka on erotettava perustelujen paikkansapitävyydestä, joka koskee riidanalaisen toimen aineellista lainmukaisuutta (tuomio 23.5.2014, European Dynamics Luxembourg v. EKP, T-553/11, ei julkaistu, EU:T:2014:275, 154 kohta ja tuomio 28.6.2016, AF Steelcase v. EUIPO, T-652/14, ei julkaistu, EU:T:2016:370, 47 kohta).
- 81 Koska toimen perusteluvollisuus riippuu siitä tosiasiallisesta ja oikeudellisesta asiayhteydestä, jossa se on tehty, on otettava huomioon seuraavat käsiteltävässä asiassa sovellettavan säännösten seikat, jotka koskevat poikkeuksellisen alhaisia tarjouksia.

Poikkeuksellisen alhaisia tarjouksia koskevien sääntöjen ulottuvuus

82 Soveltamisasetuksen 151 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jos tarjoushinnat vaikuttavat tietyn hankinnan yhteydessä poikkeuksellisen alhaisilta, hankintaviranomaisen on ennen tällaisten tarjousten hylkäämistä tähän syyhyn vedoten pyydettävä kirjallisesti täsmennyksiä olennaisiksi katsomistaan [oikeammin: tarkoituksenmukaisiksi katsomiaan täsmennyksiä] tarjouksen osista ja tarkastettava niiden sisältö saamansa selvityksen perusteella ja asianomaisia kuultuaan. Tällaiset täsmennykset voivat koskea erityisesti urakan suorituspaikassa tai palvelun tai tavaran toimituspaikassa voimassa olevien työsuojelua ja työoloja koskevien säännösten noudattamista.

Hankintaviranomainen voi ottaa huomioon erityisesti selvitykset, jotka liittyvät

- a) valmistusmenetelmän, palvelun suorittamisen tai rakennusmenetelmän taloudellisuuteen;
- b) teknisiin ratkaisuihin tai tarjoajan kannalta poikkeuksellisen edullisiin olosuhteisiin;
- c) tarjoajan esittämän tarjouksen omintakeisuuteen.

2. Jos hankintaviranomainen toteaa tarjouksen olevan hinnaltaan poikkeuksellisen alhainen tarjoajan saaman valtionavun takia, se voi hylätä tarjouksen tähän syyhyn vedoten vain, jos tarjoaja ei voi osoittaa hankintaviranomaisen asettaman kohtuullisen määräajan kuluessa, että kyseinen apu on myönnetty lopullisesti ja valtionapua koskevassa unionin lainsäädännössä esitettyjen menettelyjen ja päätösten mukaisesti.”

83 ”Poikkeuksellisen alhaisen tarjouksen” käsitettä ei määritellä varainhoitoasetuksen eikä soveltamisasetuksen säännöksissä. On kuitenkin katsottu, että sitä, onko tarjous poikkeuksellisen alhainen, on arvioitava tarjouksen eri osiin nähden ja kyseessä olevaan suoritukseen nähden (tuomio 28.1.2016, Agriconsulting Europe v. komissio, T-570/13, EU:T:2016:40, 55 kohta).

84 Soveltamisasetuksen 158 artiklan 4 kohdan mukaan hinnaltaan poikkeuksellisen alhaisten tarjousten osalta arviointikomitea pyytää tarkoituksenmukaisiksi katsomiaan täsmennyksiä tarjouksen osista.

85 Unionin yleinen tuomioistuin on katsonut viimeksi mainitusta säännöksestä, että hankintaviranomaisen velvollisuus tutkia tarjouksen vakavuus perustuu tarjouksen luotettavuutta koskeviin ennalta vallitseviin epäilyihin, koska kyseisen säännöksen pääasiallisena tarkoituksena on se, ettei tarjoajaa syrjäytetä menettelyssä ilman, että tällä on ollut tilaisuus perustella poikkeuksellisen alhaiselta vaikuttavan tarjouksensa sisältö. Näin ollen ainoastaan tilanteessa, jossa on olemassa tällaisia epäilyjä, arviointikomitean on pyydettävä tarkoituksenmukaisiksi katsomiaan täsmennyksiä tarjouksen osista ennen kuin se mahdollisesti hylkää sen. Jos tarjous ei puolestaan vaikuta soveltamisasetuksen 158 artiklan 4 kohdassa tarkoitettulla tavalla poikkeuksellisen alhaiselta, kyseistä artiklaa ei sovelleta (ks. vastaavasti tuomio 6.7.2005, TQ3 Travel Solutions Belgium v. komissio, T-148/04, EU:T:2005:274, 49 ja 50 kohta; tuomio 11.5.2010, PC-Ware Information Technologies v. komissio, T-121/08, EU:T:2010:183, 72 kohta; tuomio 5.11.2014, Computer Resources International (Luxembourg) v. komissio, T-422/11, EU:T:2014:927, 57 kohta ja tuomio 15.9.2016, European Dynamics Luxembourg ja Evropaïki Dynamiki v. komissio, T-698/14, ei julkaistu, EU:T:2016:476, 59 kohta).

86 Tällaisia epäilyjä voi olla muun muassa silloin, jos on epävarmuutta yhtäältä siitä, noudattaako tarjous sen maan lainsäädäntöä, jossa palvelut on tarkoitus suorittaa, kun on kyse henkilöstön palkoista, maksuista sosiaaliturvajärjestelmään sekä työterveyttä ja -turvallisuutta koskevien sääntöjen noudattamisesta, ja toisaalta siitä, sisältääkö ehdotettu hinta kaikki kustannukset, jotka aiheutuivat tarjouksen teknisistä seikoista (tuomio 8.10.2015, Secolux v. komissio, T-90/14, ei julkaistu, EU:T:2015:772, 62 kohta).

- 87 Edellä esitetystä seuraa, että hankintaviranomaisen arviointi siitä, ovatko tarjoukset poikkeuksellisen alhaisia, on kaksivaiheinen.
- 88 Hankintaviranomaisen on ensinnäkin arvioitava, ”vaikuttavatko” esitetyt tarjoushinnat poikkeuksellisen alhaisilta (ks. soveltamisasetuksen 151 artiklan 1 kohta). Vaikuttaa-verbin käyttäminen soveltamisasetuksessa merkitsee sitä, että hankintaviranomainen tekee ensi näkemältä arvioinnin, joka koskee tarjouksen poikkeuksellisen alhaista luonnetta. Soveltamisasetuksessa hankintaviranomaista ei näin ollen veloiteta tekemään oma-aloitteisesti yksityiskohtaista analyysiä kunkin tarjouksen eri osista sen toteamiseksi, ettei ole kyse poikkeuksellisen alhaisesta tarjouksesta. Hankintaviranomaisen on näin ollen ensinnäkin määritettävä yksinomaan, sisältyykö esitettyihin tarjouksiin seikkoja, jotka voivat herättää epäilyn siitä, että ne voivat olla poikkeuksellisen alhaisia. Tilanne on tämä muun muassa, kun esitetystä tarjouksesta ehdotettu hinta on huomattavasti alhaisempi kuin muissa esitettyissä tarjouksissa tai tavanomainen markkinahinta. Jos esitettyihin tarjouksiin ei sisälly tällaisia seikkoja eivätkä ne siis vaikuta poikkeuksellisen alhaisilta, hankintaviranomainen voi jatkaa kyseisen tarjouksen arvioimista ja hankintasopimuksen sopimuspuolen valintamenettelyä.
- 89 Jos tarjouksissa puolestaan on seikkoja, jotka herättävät epäilyn siitä, että tarjous voisi olla poikkeuksellisen alhainen, hankintaviranomaisen on seuraavaksi tarkasteltava tarjouksen eri osia varmistuakseen siitä, ettei tarjous ole poikkeuksellisen alhainen. Tämän tehdessään hankintaviranomaisen on annettava kyseisen tarjouksen tekijälle mahdollisuus selittää, miksi se katsoo, että sen tarjous ei ole poikkeuksellisen alhainen. Hankintaviranomaisen on seuraavaksi arvioitava esitetyt selitykset ja määritettävä, onko kyseessä oleva tarjous poikkeuksellisen alhainen, jolloin hankintaviranomaisen velvollisuutena on hylätä se.
- 90 Koska perusteluvollisuutta on muun muassa arvioitava ottaen huomioon sovellettavat oikeussäännöt (ks. edellä 75 kohta), tämän kaksivaiheisen tutkimisen olemassaolo vaikuttaa hankintaviranomaisen perusteluvollisuuden ulottuvuuteen.

Analyysi siitä, noudattiko virasto käsiteltävässä asiassa perusteluvollisuutta

- 91 Unionin yleisellä tuomioistuimella on jo ollut tilaisuus lausua hankintaviranomaisen perusteluvollisuudesta tilanteessa, jossa tämä on epäillyt tarjousten arviointivaiheessa, että esitetty tarjous on poikkeuksellisen alhainen, ja kun tämä on katsonut – asianomaista tarjoajaa kuultuaan ja syvällisemmän analyysin tehtyään –, että kyseinen tarjous ei ollut poikkeuksellisen alhainen (tuomio 15.10.2013, European Dynamics Belgium ym. v. EMA, T-638/11, ei julkaistu, EU:T:2013:530, 64 ja 65 kohta) tai että se oli poikkeuksellisen alhainen (tuomio 5.11.2014, Computer Resources International (Luxembourg) v. komissio, T-422/11, EU:T:2014:927, 39 ja 40 kohta). On erityisesti katsottu, että riittävien perustelujen esittämiseksi siitä, että hyväksytty tarjous ei ollut poikkeuksellisen alhainen, hankintaviranomaisen oli esitettävä päättely, jonka tehtyään se oli yhtäältä katsonut, että lähinnä taloudellisilta ominaisuuksiltaan tällainen tarjous noudatti muun muassa sen maan lainsäädäntöä, jossa palvelut oli tarkoitus suorittaa, kun on kyse henkilöstön palkoista, maksuista sosiaaliturvajärjestelmään sekä työterveyttä ja -turvallisuutta koskevien sääntöjen noudattamisesta, ja toisaalta varmistanut, että ehdotettu hinta sisälsi kaikki kustannukset, jotka aiheutuivat hyväksytyn tarjouksen teknisistä seikoista (tuomio 15.10.2013, European Dynamics Belgium ym. v. EMA, T-638/11, ei julkaistu, EU:T:2013:530, 68 kohta).
- 92 Hankintaviranomaisella olevan perusteluvollisuuden ulottuvuudesta sen katsoessa, että hyväksytty tarjous ei vaikuta poikkeuksellisen alhaiselta, on todettava, että edellä 82 kohdassa mieleen palautetuista säännöistä, jotka koskevat poikkeuksellisen alhaisia tarjouksia, ja erityisesti siitä, että hankintaviranomaisen on aluksi arvioitava tarjouksen poikkeuksellisen alhaista luonnetta yksinomaan ensi näkemältä, ilmenee, että sen perusteluvollisuuden ulottuvuus on suppea. Hankintaviranomaisen

velvoittamisessa siihen, että tämä esittää yksityiskohtaisesti, miksi tarjous ei sen mukaan vaikuta poikkeuksellisen alhaiselta, ei nimittäin oteta huomioon eroa soveltamisasetuksen 151 artiklassa säädetyn analyysin kahden vaiheen välillä.

- 93 On erityisesti niin, että kun hankintaviranomainen hyväksyy tarjouksen, sen velvollisuutena ei ole mainita nimenomaisesti syitä, joiden vuoksi sen hyväksymä tarjous ei sen mielestä vaikuttanut poikkeuksellisen alhaiselta, vastauksena sille varainhoitoasetuksen 113 artiklan 2 kohdan mukaisesti esitettyihin perustelupyyntöihin. Jos hankintaviranomainen hyväksyy kyseisen tarjouksen, tästä seuraa implisiittisesti mutta väistämättä, että se on katsonut, ettei ollut olemassa viitteitä siitä, että kyseinen tarjous oli poikkeuksellisen alhainen. Tällaiset perustelut on sen sijaan annettava tiedoksi hylätylle tarjoajalle, joka niitä nimenomaisesti pyytää.
- 94 Käsiteltävässä asiassa on huomattava, että kantajat eivät varainhoitoasetuksen 113 artiklan 2 kohdan nojalla esitetystä, 11.5.2015 päivätyssä pyynnössään, joka koski sopimuspuolen valintaa erän 1 osalta, eivätkä 2.7.2015 päivätyssä pyynnössään, joka koski sopimuspuolen valintaa erän 2 osalta, pyytäneet nimenomaisesti hankintaviranomaista esittämään syitä, joiden vuoksi ensimmäiselle sijalle luokiteltu tarjous erän 1 osalta ja erän 2 osalta hyväksytyt tarjoukset eivät vaikuttaneet poikkeuksellisen alhaisilta.
- 95 Ensimmäisestä riidanalaisesta päätöksestä on kuitenkin todettava, että 20.5.2015 päivätyistä täydennetyistä perusteluista ilmenee, että virasto ilmoitti kantajille tarjousten taloudellisen arvioinnin aikana ensimmäiselle sijalle luokitellulle tarjoukselle annetut pisteet erän 1 osalta (38,78 pistettä) sekä kantajien tarjoukselle saman erän osalta annetut pisteet (35,46 pistettä). Virasto ilmoitti kantajille myös hinnan, jota ensimmäiselle sijalle luokitellussa tarjouksessa ehdotettiin erän 1 osalta ja joka oli 867 000 euroa, kun taas hinta, jota kantajat ehdottivat samaa erää koskeneessa tarjouksessaan, oli 948 100 euroa.
- 96 Toisesta riidanalaisesta päätöksestä on todettava, että 7.7.2015 päivätyistä täydentävistä perusteluista ilmenee, että kun on kyse tarjousten taloudellisesta arvioinnista, kantajat olivat tietoisia niiden tarjoukselle erän 2 osalta annetuista pisteistä sekä hyväksytyille tarjouksille annetuista pisteistä: ensimmäiselle sijalle luokitellulle tarjoukselle annettiin 39,04 pistettä, toiselle sijalle luokitellulle tarjoukselle 40 pistettä ja kolmannelle sijalle luokitellulle tarjoukselle 32,53 pistettä. Tarjouseritelmässä täsmennettiin myös, että kyseisen erän osalta pisteet laskettiin tarjousten taloudellisen arvioinnin yhteydessä seuraavan kaavan mukaisesti: ”alin hinta / tarjoajan tarjouksessa ehdotettu hinta * 40”. Edellä mainittujen tietojen perusteella kantajat saattoivat laskea hinnan, jota ensimmäiselle sijalle luokitellussa tarjouksessa ehdotettiin, ja tämän jälkeen muissa hyväksytyissä tarjouksissa ehdotetut hinnat.
- 97 Ennen kanteen nostamista kantajat tiesivät näin ollen, että virasto oli katsonut, että hyväksytyt tarjoukset eivät vaikuttaneet poikkeuksellisen alhaisilta, koska kyseiset tarjoukset oli hyväksytyt. Täydentävissä perusteluissa 20.5. ja 7.7.2015 annettujen tietojen perusteella kantajat olivat niin ikään tietoisia asiayhteydestä, jossa riidanalaiset päätökset oli tehty, minkä vuoksi ne saattoivat riitauttaa sen, olivatko ne tältä osin paikkansapitäviä.
- 98 Viimeksi mainittu arviointi saa vahvistuksen kantajien 8.7.2015 päivätyen kirjeen sisällöstä. Ne nimittäin totesivat kyseisessä kirjeessä seuraavaa:

”Tarjoajat, joiden tarjoukset oli hyväksytyt erien 1 ja 2 osalta, yksinkertaisesti alensivat sääntöjenvastaisesti hintojaan kilpailuedun saamiseksi. Emme edelleenkään ymmärrä, miten [virasto] saattoi hyväksyä tällaisia alhaisia hintoja, jotka ovat keinotekoisia alhaisia, ja olemme pahoillamme siitä, että [virasto] päätti tehdä tämän asiaa tutkimatta tai selittämättä. Intrasoft Internationalin hinnat hankinnan ESP EISD 4 erän 1 osalta olivat 15,78 prosenttia korkeammat kuin meidän hintamme. Intrasoft Internationalin hinnat hankinnan ESP EISD 5 erän 2 osalta ovat puolestaan nyt 32,81 prosenttia alhaisemmat kuin meidän hintamme, ja sen hinnat hankinnan ESP EISD 5

erän 1 osalta ovat 5,88 prosenttia alhaisemmat kuin meidän hintamme – –. Lisäksi [Ingegneria] Informatica SPA:n hinnat hankinnan ESP EISD 4 erän 1 osalta olivat 23,73 prosenttia korkeammat kuin meidän hintamme. Nextera1-konsortion hinnat hankinnan ESP EISD 5 erän 1 osalta ovat puolestaan nyt 8,56 prosenttia alhaisemmat kuin meidän hintamme, minkä lisäksi Nextera2-konsortion, jonka johdossa on [Ingegneria] Informatica SPA – –, hinnat hankinnan ESP EISD 5 erän 2 osalta ovat 19,37 prosenttia alhaisemmat kuin meidän hintamme.”

99 Tämä vahvistetaan myös kannekirjelmän 20–22 kohdassa. Kantajat totesivat kyseisissä kohdissa seuraavaa:

”Kun kantajat olivat saaneet riidanalaiset päätökset ja täydentävät asiakirjat, ne esittivät seuraavat huomautukset hankinnasta ESP EISD 5:

- a) ne huomauttivat erästä 1, että Nextera1-konsortio, jossa Engineering Ingegneria Informatica SPA on osallisena, sai 38,78 pistettä hintatarjouksensa arvioinnin [aikana], kun taas [kantajien tarjous oli saanut] 35,46 pistettä – –. Nextera1-konsortion tarjous oli näin ollen 8,56 prosenttia edullisempi kuin kantajien tarjous [kun taas Encrypta-konsortion, jossa Engineering Ingegneria Informatica SPA oli niin ikään osallisena, tarjous hankinnan ESP EISD 4 erän 1 osalta oli 23,73 prosenttia kalliimpi). Konsortion, jossa edellä mainittu yhtiö oli osallisena, tarjous oli näin ollen poikkeuksellisen alhainen hankinnan ESP EISD 5 yhteydessä
- b) ne huomauttivat erästä 2, että Intrasoft International SA oli saanut 39,04 pistettä hintatarjouksensa arvioinnin [aikana], kun taas kantajien tarjous [oli saanut] 26,23 pistettä – –. Intrasoft International SA:n tarjous oli näin ollen tällä kertaa 32,81 prosenttia alhaisempi kuin kantajien tarjous (vaikka kyseisen yhtiön hankinnan ESP EISD 4 erän 2 osalta toimittama tarjous oli tuskin 3,45 prosenttia alhaisempi). Intrasoft Internationalin tarjous hankinnan ESP EISD 5 yhteydessä oli niin ikään poikkeuksellisen alhainen.

– – Koska kantajat olivat tietoisia siitä, että niiden tarjous oli jo alhainen (muttei poikkeuksellisella tasolla), ne tulkitsevat tämän ensimmäistä kertaa hankinnassa ESP EISD 5 esiintyneen suuren eron hintatarjousten pisteytyksessä ainoastaan siten, että hyväksytyt konsortiot ovat tarjonneet poikkeuksellisen alhaisia hintoja. Tämä päätelmä saa myös vahvistuksen siitä, että hankinnassa ESP EISD 4, jonka kohteena olivat samat palvelut ja jonka eri erien kuvaus oli samankaltainen, kantajien hintatarjous (joka oli luokiteltu ensimmäiselle sijalle kaikkien kolmen erän osalta) oli joko edullisempi kuin kaikki muuta tarjoukset (erä 1) tai vähän kalliimpi (erät 2 ja 3). Kyseisten tarjousten suuruus voi näin ollen olla varma ja selvä kriteeri markkinoilla noudatettavista hinnoista sekä niiden hintojen normaalista tasosta, jota [hankinnan] ESP EISD 5 yhteydessä tuli ehdottaa. Riidanalaisen hankintasopimuksen yhteydessä sen sijaan neljä konsortiota (Nextera1, On Track, Intrasoft / Charles Oakes, Atos Integration) ehdotti alhaisempia hintoja erän 1 osalta (Atos Integration ehdotti jopa hintoja, jotka olivat 11,35 prosenttia alhaisempia), – – kun taas erän 2 osalta [hyväksytyt tarjoukset] olivat vielä enemmän poikkeuksellisen alhaisia kuin kantajien tarjoukset (Atos Belgium SA:n n. 34,42 prosenttia, Intrasoft International SA:n n. 32,81 prosenttia ja Nextera2:n n. 19,36 prosenttia) – –.

Edellä mainitut seikat osoittavat, että riidanalaisen sopimuksen kahden erän osalta hyväksytyjen konsortioiden hintatarjouksilla oli poikkeuksellisen alhaisen – – tarjouksen ominaisuudet, kun niitä verrataan markkinoilla esiintyviin hintoihin.”

100 Kyseiset seikat osoittavat, että kantajilla kanteen nostamishetkellä olleiden tietojen perusteella nämä saattoivat riitauttaa viraston sen arvioinnin paikkansapitävyyden, jonka mukaan hyväksytyissä tarjouksissa ei ollut minkäänlaisia viitteitä niiden poikkeuksellisen alhaisesta luonteesta ja jonka mukaan ne eivät siis vaikuttaneet poikkeuksellisen alhaisilta.

- 101 On myös huomattava, että koska käsiteltävässä asiassa on kyse edellä 74 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettusta poikkeustapauksesta, unionin yleinen tuomioistuin voi ottaa huomioon viraston oikeudenkäynnin kuluessa esittämät erityiset perustelut.
- 102 On nimittäin huomattava, että kantajat esittivät edellä mainittujen kahden erän osalta vasta 8.7.2015 hyväksytyjen hintatarjousten poikkeuksellisen alhaista luonnetta koskeneen erityisen perustelupyynnön virastolle (ks. edellä 15 kohta). Viraston vastausta odottamatta ja antamatta tälle riittävästi vastausaikaa, vaikka kanteen nostamisen määräajat eivät tällaista mahdollisuutta estäneet, kantajat kuitenkin nostivat 17.7.2015 käsiteltävän kanteen ja vetosivat yksinomaan riidanalaiisten päätösten perustelujen puuttumiseen muun muassa siksi, ettei niiden 8.7.2015 esittämään pyyntöön ollut vastattu (ks. edellä 16 kohta). Virasto puolestaan selitti, miksi hyväksytyt tarjoukset eivät sen mukaan vaikuttaneet poikkeuksellisen alhaisilta, 24.7.2015 päivätyllä kirjeellä sellaisen ajan kuluttua, jota on asian olosuhteissa pidettävä kohtuullisena. On näin ollen katsottava, että kaikki nämä olosuhteet merkitsevät edellä 74 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettua poikkeustapausta, jonka vuoksi unionin yleisen tuomioistuimen on perusteltua ottaa huomioon 24.7.2015 päivätty kirje sen arvioimiseksi, noudattiko virasto perusteluvollisuuttaan, kun on kyse syistä, joiden vuoksi se ei katsonut, että hyväksytyt tarjoukset olisivat poikkeuksellisen alhaisia.
- 103 Virasto totesi 24.7.2015 päivätyssä kirjeessään muun muassa seuraavaa:
- ”Väitteestä, jonka mukaan ’tarjoajat, joiden tarjoukset oli hyväksytyt erien 1 ja 2 osalta, yksinkertaisesti alensivat sääntöjenvastaisesti hintojaan kilpailuedun saamiseksi’, toteamme seuraavaa:
- erän 1 osalta hyväksytyjen tarjoajien hinnat sijoittuvat samaan hinta-asteikkoon. Kun alhaisinta päivähintaa verrataan hyväksytyjen tarjoajien hintatarjouksissa esitettyyn korkeimpaan hintaan, European Dynamicsilla on kalleimmista profileista edullisin ja [Nextera1:llä] on edullisimmista profileista kallein
 - erän 2 osalta kuusi 12:sta sopimuspuolen valintavaiheessa hyväksytystä tarjoajasta toimitti hintatarjouksen, joka oli alhaisempi kuin European Dynamicsin hintatarjous. Kolme yritystä niistä kuudesta, joiden hintatarjous oli alhaisin, valittiin sopimuspuoliksi, ja kahden ensimmäisen hyväksytyt tarjoajan hintatarjoukset olivat hyvin lähellä toisiaan.
- Edellä esitetyn perusteella meillä on ratkaisevaa näyttöä siitä, että hintatarjoukset eivät olleet poikkeuksellisen alhaisia.”
- 104 Tällaisten seikkojen eli useiden eri tarjoajien kunkin erän osalta tarjoamien hintojen suhteellisen läheisyyden vuoksi voidaan siis ymmärtää syyt, joiden vuoksi hankintaviranomainen ei käsiteltävässä asiassa katsonut, että hyväksytyt tarjoukset olivat ensi näkemältä poikkeuksellisen alhaisia. On lisäksi todettava, että kantajat kykenivät riitauttamaan näiden perustelujen riittävyden vastauskirjelmässä ja että ne sitä paitsi käyttivät tätä mahdollisuutta.
- 105 Kantajien tietoon tällä tavoin saatetut seikat täyttivät siis virastolla tällä alalla olevat vaatimukset, jotka täsmennettiin edellä 100 ja 101 kohdassa. Kantajat väittävät näin ollen virheellisesti käsiteltävässä asiassa, että perusteluvollisuutta on laiminlyöty.
- 106 Se, että kantajat eivät ole esittäneet käsiteltävässä kanteessa perustetta, jolla asetettaisiin kyseenalaiseksi se, onko viraston tekemä arviointi paikkansapitävä, ei merkitse sitä, etteivät ne kyenneet ymmärtämään kyseisen arvioinnin taustalla olleita syitä. On myös palautettava mieleen, että perustelujen puuttumista koskevan kanneperusteen yhteydessä unionin yleinen tuomioistuin ei voi arvioida mahdollisia väitteitä kyseisten perustelujen paikkansapitävyydestä, koska – edellä 80 kohdassa mainitun oikeuskäytännön nojalla – SEUT 296 artiklassa määrätyn perusteluvollisuuden noudattamista koskeva kysymys on erotettava siitä, ovatko perustelut paikkansapitäviä.

107 Kaikista edellä esitetyistä syistä ainoa kanneperuste, joka koskee sitä, että virasto on laiminlyönyt perusteluvelvollisuutta, on hylättävä ja näin ollen myös kanne kokonaisuudessaan on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

108 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 134 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

109 Koska kantajat ovat hävinneet asian, ne on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut viraston vaatimusten mukaisesti.

110 Tätä arviointia ei aseteta kyseenalaiseksi kantajien vaatimuksella siitä, että virasto veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut myös siinä tapauksessa, että kanne hylätään. Kantajat nimittäin väittävät tämän vaatimuksensa tueksi, että riidanalaiset päätökset on perusteltu puutteellisesti, ja ne vetoavat viraston asenteeseen lisätäsmennyksiä esittämättä. Virastoa ei voida näillä perusteilla velvoittaa korvaamaan oikeudenkäyntikuluja käsiteltävässä asiassa.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) European Dynamics Luxembourg SA, Evropaiki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE ja European Dynamics Belgium SA veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Frimodt Nielsen

Kreuschitz

Póltorak

Julistettiin Luxemburgissa 4 päivänä heinäkuuta 2017.

Allekirjoitukset